

CĂRȚI NOI

Revenirea Șeherezadei

Poate că proza, cu bogate încrustații în vers, *Noapte bună*, *Săgetătorule!*, de Toma George Maiorescu, este o altă tălmăcire, în cuvânt, a celor 1001 de nopți, inspiratoare, în muzică, a „Șeherezadei”, de Rimski-Korsakov. O povestire pe care Șeherezada n-a mai apucat s-o istorisească pentru că, crezuse ea, nu mai încăpea în timp. În realitate, timpul spiritual revine în curgere spiralată, indiferent de forma de civilizație în care reappare. De data aceasta, „timpul Șeherezadei” a fost urzit din fire de străveche învățătură iudaică și arabă, de Toma George Maiorescu.

Cartea este o proză inițiată în spirit macedonskian, scrisă la parametri contemporani (rama povestirilor-in-vis este un zbor transoceanic pe ruta București - New York). Deși colecția în care a apărut, la Editura „100+1 Gramar”, 2005, se cheamă „Romanul de dragoste”, deși eternul feminin este una dintre constantele atractive ale cărții, este vorba, mai curând, de o parabolă filosofică despre Creație, Frumos, Liber Arbitru, înțelese în funcție de spațiul cultural în care se derulează. Autorul „se joacă” cu puterile numerelor (din texte orfo-pitagoreice, din Biblie și Coran), săpând la rădăcinile cunoașterii (complementaritatea cifrelor 4, corespunzătoare alter-ego-ului romanesc, și 6, indicând semnele celor șapte ipostaze feminine ale Perechii lui arhetipale, care „întind mâna după aceeași stea”: Lucilia - fata cu arma; Lena - femeia mesteacăn; Lasthenia - atica; Mathilde - Prințesa; Cora - balerina; Fatiha - fata din Piața Sfârșitului). Cifra 7 simbolizează Liberul Arbitru. Tema renașterii a vieții-vis este reluată pe coordonatele vocației ecumenice a scriitorului. Cine-i cunoaște pasiunea de colecționar de obiecte rare și vocația de *globe-trotter*, știe că, printre lucrurile dragi inimii sale se află și un vas din „perioada de aur” spaniolă, cu binecuvântări în ebraică și arabă, cu rabini și mullahi înconjurându-le. Vasul vine înspre noi ca o chemare la armonie între două lumi, azi, din nefericire, dezbinată. Este un vas-speranță, ca și cartea - plină, mai ales, de farmecul, de pitorescul poeziei arabe (parfumiurile din minaretul Koutubia, ceremonialul mosmeșului în Oudaya, plimbarea prin Kissaria, cartierul arab al artiștilor și al micilor meseriași arabi din Casablanca ș.a.).

Noapte bună, săgetătorule! este un captivant „spectacol al lumii”, în care se întâlnesc antichitatea, avangardismul începutului de secol XX, la Paris, civilizația Nordului și a spațiului mioritic românesc (forma stilistică „deal-vale” descifrată de Blaga, mentor al lui Toma George Maiorescu). Autorul știe să privească cu ochi de estet o „cavalcadă berberă”, spre exemplu, cu trimiteri la poezia lui Alecsandri, la jurnalul de călătorie al lui Lamartine, la poeziile ai Islamului și, mai cu seamă, la povestirea lui Abou-Bekr-ibn-Bedr despre cum a creat Allah calul dintr-un „pumn de vânt din miazăzi”. Bătălia, Dansul, Sauna, Inchisoarea, Turnul ș.a. sunt situații inițiatice din viața-vis a poetului-filosof. Interesante - postfețele cărții, adevărați ghizi în insolita călătorie pe care sunt invitați s-o facă cititorii. Ion Biberi remarcă exotismul, dublat de suferințele metafizice ale autorului și poposea asupra arhitecturii frazei care „își pierde rigiditatea formală impusă de retorică și simetria gramaticului și năzuiește către expresia nespului”. Constantin Crișan accentua asupra influențelor cabaliste (Adam Kadmon, *sephar* - număr; *sepher* - carte ș.a.) și ale filosofiei arabe (deschiderea - *Al Fatiha* - la care ajung arhetipurile masculin și feminin „în măsura în care-și află *cifrul* ascuns în conștiința lor”). Platon Pardău evidențiază faptul că „una dintre izbânzile poetului este [...] capacitatea lui de a sugera trimiteri, filiații, înrudiri, toate rapid răsturnate, negate; [...] consecvența și individualitatea constituindu-se într-un stil al barocului sever, al transferurilor, adesea, în sensuri paradoxale”. Ceea ce impune, mai cu seamă, este, însă, actualitatea uneia dintre direcțiile importante aflate, azi, în vizorul preocupărilor tuturor celor ce militează pentru pacea lumii: oamenii de orice etnie și confesiune se pot înțelege prin intermediul dialogului cultural.

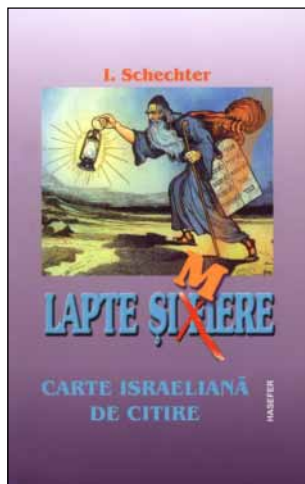
IULIA DELEANU

**ATENȚIA
CITITORILOR**

Vă comunicăm noua adresă și noul număr de telefon al EDITURII HASEFER: str. Vasile Adamache nr. 11, sector 3, București, cod 030783; tel./fax: 021/3086208.

ANUNȚ

Vă aducem la cunoștință că de la standul de cărți al C.E.B., str. Sf. Vineri nr. 9-11, se poate obține lucrarea „Cartea Neagră”, de Matatias Carp (3 volume, ediția a II-a).

I. Schechter nu se dezmințe și nu minte

Lapte și miere ori Lapte și fiere (literale se suprapun), recenta carte a lui I. Schechter este „o carte israeliană de citire”, zice autorul. Redactorul S. Singer nu a greșit continuând seria „schechteriadei”, debordantă de umor, optimist „pesimist”, inteligentă. „O revistă din Cecenia mi-a cerut un interviu”, ne anunță Schechter, și suntem gata să-l credem. Decât să se omoare între ei, ar fi mai bine ca oamenii să stea mai mult în interviuri: „Terorismul poate coexista cu toate formele normale de viață”. Ce ironie „groaznică”. Umorul este „dur”: „În materie de sex nu contează părerea, ci sexul”. „Cel mai comod este să fii monoteist”, ne spune Schechter, pentru că... nu există o ierarhie. Boala șefilor, subșefilor etc. „Trecutul dat la reparat” este titlul unei schițe, de fapt *scheci*. Schechter este unul din marii creatori de *scheciuri*, întrecându-l pe Mircea Crișan, desigur la scris, nu

și la interpretare și nici... la cântar. „Lev Tolstoi a fugit de acasă - a fugit definitiv - și nimeni nu a încercat să-l oprească”. „Fugitul de acasă” este o temă eternă a copilăriei și a genurilor. „Unde fugim de acasă” este o proză cunoscută în literatura română. „Nu scrie nicăieri că trebuie să stai țepăn, cu patriotismul într-un singur loc” - paradoxal „și la interpretare și nici... la cântar. „Lev Tolstoi a fugit de acasă - a fugit definitiv - și nimeni nu a încercat să-l oprească”. „Fugitul de acasă” este o temă eternă a copilăriei și a genurilor. „Unde fugim de acasă” este o proză cunoscută în literatura română. „Nu scrie nicăieri că trebuie să stai țepăn, cu patriotismul într-un singur loc” - paradoxal

„Savanții vor să prelungească viața”, spune Schechter, dar asta înseamnă că, după trei-patru războaie, mai prinzi alte două-trei, ceea ce nu prea convine. Pe seama lui Th. Herzl, pe care, evident, orice evreu ar trebui să-l iubească, Schechter face o glumă chiar reușită: „profetul” Statului iudeu vorbea perfect germana și maghiara, el nu știa idiș. Cum de l-au înțeles evreii din Europa? Iată un mod de a privi istoria cu detașare și, totuși, cu iubire de conaționali. Este păcat să dezvăluim toate „poantele” lui Schechter, mai cu seamă că el este un filosof care știe să rădă, nu cunoaște încruntarea (în scris), nici ura, intoleranța, dar este... ascuțit ca o lamă de Damasc. Spre deosebire de încrâncenarea lui Ehrenburg în anii 1941-1945, Schechter râde de cei mai cruzi adversari ai evreilor. Invităm cititorii să nu scape mai ales cuvintele atribuite de Schechter doamnei Condoleezza Rice, care, inteligentă fiind, credem că a răs citindu-le. Este vorba de o sprijinoare a politicii israeliene.

BORIS MARIAN

O carte recentă a lui VICTOR RUSU

Victor Rusu, fost redactor șef la „Revista Culturii Mozaic”, jurnalist cu experiență în România, este și un scriitor de talent, care ne-a oferit *Alef-Bet* în 1974, *Itic și lumea lui* (2000), *Jurnal israelian* (2001), *Vedere din Bat-Yam* (2002), *Elefant și evreii* (2003), *Ultimii evrei* (2004). O parte din aceste proze au fost recenzate și în revista noastră.

Botoșănean de origine, el împlinește, în 2006, 84 de ani, dar vârsta nu-l oprește din scris, deși are mari dificultăți cu vederea. În schimb, simțul de observație, memoria, iubirea de semeni, de Israel, de locurile natale nu i-au slăbit defel.

În 2006, la Editura Clusium, a fost publicată *Zile și nopți în Israel*, iar autorul a avut amabilitatea să ne ofere volumul. Este un ciclu de proze grupate în cinci cicluri. Primul se referă la atmosfera israeliană, la „climatul spiritual” înainte de toate. Victor Rusu ne comunică fapte inedite: tânără generație nu știe cine a fost Th. Herzl, în schimb Madonna s-a „îndrăgostit” de Cabala, în țară există extremiști evrei ce ar dori să atenteze la obiective islamice, dar și ultrareligioși care nu înțeleg să condamne Holocaustul și nici atacurile împotriva Israelului. Este o țară plină de contraste, democrația este o grădina cu „flori” diverse.

Victor Rusu vorbește despre „rinocerizarea unor rabini”. De asemenea, el evocă numeroase nume din diverse epoci: Anne Frank, Sartre, Dreyfus, Ludo, propriile rude, evenimente trecute și prezente, scriitorii din România (Mircea Cărtărescu ș.a.), Marina Țvetaeva („Toți poeții sunt evrei”), străbunicul evreu al lui Lenin, care era un renegat. În fulgurantele amintiri, note, comentarii, apare și soția autorului, Ruth, care este sprijinul său de nădejde în acești ani de suferință.

Spiritul lui Victor Rusu este viu, atent la orice fapt „semnificativ”, se recunoaște talentul ziaristului de a extrage ce este interesant, important pentru cititor, pentru istorie, din cotidianul „inform”. Celelalte cicluri sunt: „Știrile lumii”, „Morții vii” (evocări), „Orașul de la capătul lumii” (amintiri), „Scrisori către un istoric din România”. Într-un subcapitol, Victor Rusu îl evocă pe prietenul său, Israel Bercovici, poet, fost secretar literar la T.E.S., soțul doamnei Miriam Bercovici, cunoscută de membrii comunității noastre.

Ultimul capitol merită o atenție specială, referindu-se la istoricul Alex. Mihai Stoenescu, personaj aparent „obiectiv”, un adulator „subtil” al mareșalului, care amestecă „realități” cu „ficțiuni”, încercând să justifice ceea ce nu va putea fi justificat nicicând.

Victor Rusu este „pe baricade”, un spirit viu care ne „optimizează” sufletele. (B.M.M.)

Un act binevenit: reeditarea unei cărți a lui Radu Ioanid despre Holocaustul din România

În condițiile în care negaționismul se manifestă în țări europene, inclusiv România, prin „ieșiri” individuale (vezi recentul „protest” al lui Goma, articole în publicațiile conduse de C.V. Tudor etc.), reeditarea cărții lui Radu Ioanid, director la Muzeul Holocaustului din Washington, este binevenită. Ediția întâi se intitulă *Evreii sub regimul Antonescu* (Editura Hasefer, 1998), iar a doua, *Holocaustul în România*, apărută sub egida Institutului Elie Wiesel pentru studierea Holocaustului în România, cu un subtitlu: „Distrugerea evreilor și romilor sub regimul Antonescu (1940-1944)”. Responsabilitatea directă a mareșalului se reflectă și în elaborarea coperții acestei lucrări de valoare: chipul dictatorului condamnat pentru crime de război, alături fiind un Maghen David însângerat. Concepția îi aparține lui Tudor Jabeleanu. Fată de prima ediție, aceasta beneficiază de două semnături în introducere: Elie Wiesel și Paul Shapiro. Cităm din Elie Wiesel: „De origine română, autorul se apropie de acest subiect cu o sensibilitate specială... Dacă în Transnistria nu au fost camere de gazare, au avut loc, în schimb, toate celelalte orori”. Este pomenit generalul Constantin Trestioreanu, care, în jurnalul său, se lăuda că la Odessa „a spânzurat 5.000 de oameni, în cea mai mare parte evrei, în piețele publice”. Era vorba de civili. Au fost arși

de vîi 25.000 de evrei (după unele date, 35.000). „Este nevoie de multă putere pentru a citi această carte”, spune Elie Wiesel, care a supraviețuit unui lagăr nazist, de exterminare. Cercetătorul Paul Shapiro, originar din România, descrie „lupta cu arhivele” începută în 1991 pentru a elucida numeroasele aspecte necunoscute, ale Holocaustului în România. Structura cărții este similară cu cea a primei ediții (11 capitole), dar numărul surselor bibliografice, unele comentarii sunt extinse. În finalul cărții sunt demonstrate falsele demersuri de a diminua dezastrul produs de politica exterminării, antievreiască a regimului antonescian, fiind menționate și lucrările de valoare, ca și primele mărturii datând încă din 1942. În bibliografie sunt citați Jean Ancel, Randolph Braham, I.C. Butnaru, Matatias Carp, Corneliu Coposu, Lucy Davidowicz, Emil Dorian, Victor Eskenasy, Grigore Gafencu, Martin Gilbert, Raul Hilberg, Carol Iancu, Ghiță Ionescu, S. Jagendorf, Serge Klarsfeld, T. Lavi, M. Manoilescu, Z. Ornea, S. Palty, Lucrețiu Pătrășcanu, Al. Șafran, Henri H. Stahl, Bella Vago, Leon Volovici ș.a., dar și nume ale călătorilor: Codreanu (inspiratorul absent, ucis de Carol II), Alexianu, guvernatorul zelos al Transnistriei, Sima (urmașul „nerealizat” al lui Codreanu), cei doi Antonești etc.

B. MEHR

**IZSAK
MARTHA**

În nouă versiune soluția finală

Băiatul meu sabre cel bun cu ochii verzi al tău bunic fusese alesul din aleși pe sulul de papyrus și-a așternut uimirea când domnul cel din ceruri i-a dăruit trezirea Să nu iubești mai tare pământul decât cerul și idoli cei scârnavi nicicând să nu-i alegi iar cel ce-a zămislit atomul este unul și poame nesădite de voi să nu culegi să nu iubești minciuna nici răul stricăciunea nici sabia de aur sânge să nu mai vrea doar când acel vechi demon adus din terne hăuri veni-va înspre tine ca să-ți străpungă eul și să îți nimicească iubirea pe vecie și slugă să te facă falsă cucernicie satane cuibărite în antice credințe citind evanghelia pentru zeei lor morți veni-vor înspre tine și te vor dărâma învăluit în pleduri rostind plini de emfază în nouă versiune soluția finală băiatul meu sabre cel bun cu ochi căprui cu multe flori depuse în jurul trupului copiii tăi cei nenăscuți ce calcă pe morminte striviți de jurământul blestematei ginte de cei ce pun la cale lumea într-o sală în nouă versiune soluția finală